

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในส่วนของบทที่ 5 นี้ เป็นการสรุปผลจากการศึกษาเรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติ” อันประกอบไปด้วย บทสรุปเกี่ยวกับข้อความคิดและการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติในระบบกฎหมายต่างประเทศและในระบบกฎหมายไทย รวมทั้งปัญหาในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายอันจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายหรือการกำหนดนโยบาย รวมทั้งเป็นข้อมูลและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (conflict of interest) เป็นลักษณะของการกระทำที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่ง จึงก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวของตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่จึงขัดกันในลักษณะที่ผลประโยชน์ส่วนตนได้มาจากการเสียไปซึ่งประโยชน์สาธารณะ

ประเทศอังกฤษ มีการบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เช่น การทำงานในลักษณะที่ให้ผลขัดต่อสถานภาพความเป็นสมาชิกวุฒิสภา การรับสินบน การใช้ข้อมูลลับ และการใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เช่น การใช้อิทธิพลส่วนตัว การให้ข้อมูลลับ การรับค่าตอบแทนสำหรับการบริการในฐานะที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา และการรับสินบน เป็นต้น

ในส่วนของประเทศไทย กฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภาจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย (ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542) และข้อบังคับต่างๆ

(ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. 2553 และ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. 2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในฐานะกฎหมายที่เป็นรากฐานของกฎหมายอื่นๆ ได้บัญญัติถึงหลักการในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาว่า ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ไม่รับหรือ แทรกแซงหรือก้าวล่วงการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการ ผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็น คู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใดๆ จาก หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในธุรกิจการงานตามปกติ เป็นเจ้าของ กิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม รวมถึง การแทรกแซงทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งข้อห้ามต่างๆ ดังกล่าวนี้อธิบายเป็นการกระทำอันเป็นการ ต้องห้าม และจะมีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้นสิ้นสุด ลงเฉพาะตัวด้วย

เมื่อพิจารณาจากการศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่ง ผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มี 5 กรณี ได้แก่

1. ปัญหาเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใด จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า การแต่งตั้งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติเป็น กรรมการในหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือกำกับดูแลของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นการปฏิบัติ หน้าที่เพื่อประโยชน์แห่งการบริหารราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งนี้ได้เป็นการกระทำที่เป็นการ ขัดกันแห่งผลประโยชน์ในตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ จึงอยู่ในความหมายของขอบเขตของการเป็น กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งได้รับการยกเว้นให้กระทำได้ตาม รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ย่อมเป็นไปตาม“หลักการขัดกันของหน้าที่” (incompatible principle) ซึ่งเป็น หลักการของรัฐธรรมนูญ โดยเป็นหลักที่มาจากหลักการแบ่งแยกอำนาจ กล่าวคือ อำนาจอธิ บัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจอตุลาการที่ต้องแยกใช้โดยสถาบันที่ต่างหากจากกัน โดยมีการ ถ่วงดุลซึ่งกันและกันตามหลักการแบ่งแยกอำนาจฉบับไทย “หลักการขัดกันของหน้าที่” จึงไม่ได้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือสถาบันเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลด้วย กล่าวคือ การดำรง

ตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลในขณะเดียวกัน หรือ “การสวมหมวกหลายใบ” ของบุคคลในขณะเดียวกัน ซึ่งหน้าที่นั้นเป็นหน้าที่ที่อยู่ในอำนาจอธิปไตยต่างกัน ย่อมเป็นการไม่สอดคล้องต้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งใช้อำนาจนิติบัญญัติและขณะเดียวกันก็เป็นข้าราชการซึ่งใช้อำนาจบริหารในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ย่อมกระทำมิได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจการใช้อำนาจอธิปไตย แม้จะมีการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจซึ่งกันและกันแล้ว แต่องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยก็ยังคงความเป็นอิสระต่อกันอยู่ โดยเฉพาะความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการภายในตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น ซึ่งแต่ละองค์กรจะมีหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือกำกับดูแล เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรนั้นบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ปัญหาเกี่ยวกับการเข้ารับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญา หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวกายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานั้น ไม่สามารถที่จะมีหรือคงไว้ซึ่งสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนต่อไปได้อีก ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งก่อนเข้าดำรงตำแหน่งและภายหลังจากที่เข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วจะต้องไม่เข้ารับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ โดยเด็ดขาดอีกต่อไป อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะความเข้มงวดมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ที่เคยมีการใช้บังคับมา ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปมีอิทธิพลใดๆ หรือไปมีผลประโยชน์ส่วนตัวขัดกันกับผลประโยชน์ของรัฐ

อย่างไรก็ตาม หากกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้เข้ารับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อยู่ก่อนการเข้าดำรงตำแหน่ง และต่อมาภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วก็สามารถที่จะยังคงถือไว้ซึ่งสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐนั้นได้ต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะครบกำหนดอายุสัมปทานหรือครบกำหนดอายุสัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ

หรือรัฐวิสาหกิจ โดยไม่ถือว่ากรกระทำในกรณีลักษณะดังกล่าวเป็นการกระทำอันต้องห้ามของรัฐธรรมนูญแต่ประการใด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมาภายหลัง

นอกจากนี้ จากการศึกษา พบว่า รัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเข้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาโดยเด็ดขาด ทั้งก่อนและภายหลังการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จะต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ

หากได้ศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยพิจารณาถึงประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยแล้ว จะเห็นได้ว่า การที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักการห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภารับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมนั้น จึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่ประการใด

3. ปัญหาเกี่ยวกับการรับเงินหรือประโยชน์อื่นใด จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า การรับเงินหรือประโยชน์ใดๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะเข้าข่ายกรณีเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ในธุรกิจการงานปกติอันเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญนั้นต้องพิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำ กล่าวคือ ผู้กระทำต้องรู้ถึงลักษณะของการกระทำว่าตนนั้นกำลังดำรงอยู่ในตำแหน่งหรือมีสถานภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ ผู้กระทำยังต้องรู้ถึงความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงระหว่างประโยชน์กับการกระทำนั้น และผู้กระทำต้องการรับเงินหรือประโยชน์ใดๆ นั้น เป็นสำคัญ นอกจากนี้ การรับเงินหรือประโยชน์ใดๆ ยังมีข้อยกเว้นในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ในธุรกิจการงานปกติ และเป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีปกติที่ปฏิบัติกัน โดยที่มิได้รับสิทธิพิเศษ นอกเหนือไปจากประชาชนทั่วไป

4. ปัญหาเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชน จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการกระทำต้องห้ามโดยเด็ดขาด โดยการห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม รวมถึงการแทรกแซงทั้งทางตรง

และทางอ้อม เนื่องจากเป็นข้อห้ามที่มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปครอบงำกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้กิจการดังกล่าวซึ่งเป็นกิจการสื่อมวลชนหรือกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตนเองหรือใช้ตำแหน่งทางการเมืองไปเอื้อประโยชน์ให้แก่กิจการดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นกิจการบริการสาธารณะ อันจะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นหรือกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็นซึ่งจะมีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

5. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถานะหรือตำแหน่ง จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชนมีอำนาจหน้าที่ที่จะควบคุมและถ่วงดุลอำนาจของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ส่วนวิธีการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะเข้าไปมีบทบาทในการควบคุมการปฏิบัติราชการนั้นอาจมีได้หลายรูปแบบ เช่น การตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษา โดยให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มาให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าโดยวิธีการใดก็ตามถือได้ว่าบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานี้ทำให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นไม่อาจใช้อำนาจตามอำเภอใจไปลิดรอนหรือกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รวมทั้งการตั้งกระทู้ถามซึ่งเป็นวิธีการควบคุมการกระทำของรัฐบาลวิธีหนึ่งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า การตั้งกระทู้ถามเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงหรือข้อนโยบายหรือเพื่อเร่งรัดการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว กระทู้ถามยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับรัฐบาลโดยผ่านทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้พิจารณาศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งได้ศึกษาถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาทั้งในระบบกฎหมายต่างประเทศและระบบกฎหมายไทยแล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนี้

1. การขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นลักษณะของการกระทำที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการได้หรือการเสียประโยชน์ฝ่ายหนึ่งย่อมได้แก่การเสียหรือการได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่ง จึงก่อให้เกิดสถานการณ์ขาดจริยธรรมยากต่อการตัดสินใจ ทำให้ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์สาธารณะ ฉะนั้นการกระทำในลักษณะดังกล่าวอาจยังไม่ถึงกับขาดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกรัฐสภา ซึ่งทำให้สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นถึงขั้นต้องพ้นสภาพ แต่การกระทำนั้นเป็นเพียงการกระทำต้องห้ามที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องปลดเปลื้องหรือต้องหยุดการกระทำนั้นเสียภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าฝ่าฝืนก็ถือว่าจงใจหรือมีเจตนาที่จะกระทำการต้องห้ามนั้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติของหลักการเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยให้สมาชิกรัฐสภาที่กระทำการต้องห้าม ทำการปลดเปลื้องหรือหยุดการกระทำต้องห้ามนั้นเสีย ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

2. ควรนำหลักการเรื่องบลายนด์ ทรัสต์ (blind trust) มาใช้กับกับกรณีของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย ทั้งนี้ จะมีได้เป็นการจำกัดสิทธิของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในการเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ รวมถึงควรมีการกำหนดหลักการเกี่ยวกับจำนวนหุ้น ชนิด และประเภทขององค์ธุรกิจที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถที่จะถือหุ้นได้

3. บทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบันยังไม่มีชัดเจนและครอบคลุมในการป้องกันและแก้ไขการกระทำในลักษณะที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและมีมาตรการป้องกันและแก้ไขการกระทำนั้นให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนเพื่อเป็นการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในภาครัฐอย่างมั่นคง ดังนั้น จึงสมควรมีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. เนื่องด้วยจะเป็นหลักการประการสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินที่จะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ

ประชาชน รวมทั้งต้องปราศจากความเคลือบแคลงสงสัยในความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารราชการแผ่นดินอันเนื่องมาจากการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประโยชน์ส่วนรวม